

Vastine vihreiden valtuustoryhmän aloitteeseen aurinkoenergian hyödyntämisen edistämiseksi

Kunnanhallitus 21.11.2022 § 262
756/10.00.00.00/2022

valmistelijat: kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt p. 0400 317 759,
tilapalvelupäällikkö Jani Veikkolainen p. 0400 345 735, tekninen johtaja Janne
Laiho p. 050 347 5247, rakennustarkastaja Päivi Niemi p. 0400 798 179

Vihreiden valtuustoryhmä on tehnyt 26.9.2022 valtuustoaloitteen aurinkoenergian hyödyntämisen edistämiseksi. Aloitteen mukaan aurinkoenergia kasvattaa jatkuvasti osuuttaan yhtenä ympäristöystävällisenä energiantuotantomuotona. Meneillään oleva energia- ja kustannuskriisi vauhdittaa aurinkoenergia-voimaloiden lisääntymistä. Aurinkoenergiaa hyödyntävien laitteistojen rakentamistarve ja -halukkuus tulevat lisääntymään kiihtyvällä tahdilla, jolloin hankinta tulee tehdä mahdollisimman helpoksi. Muun muassa kaavoitus, tontinluovutusehdot ja maankäyttösopimukset ovat avainasemassa luomassa edellytyksiä aurinkoenergian hyödyntämiseen sekä aurinkoenergian huomiointiin koko kunnan ja kuntakonsernin tasolla.

Aurinkoenergian edistämiseksi on mahdollista ottaa käyttöön mm. alla olevia toimenpiteitä:

- Kaavoituksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan kaavamääräyksiin suunnata kattopinnat suuntaan, joka mahdollistaa auringon säteilyn optimaalisen hyödyntämisen.
- Maankäyttösopimuksissa ja tontinluovutusehdoissa ohjataan energiatehokkaaseen rakentamiseen ja aurinkoenergian käyttöön.
- Suunnitteluvaatimuksilla ja -suorituksilla sekä tavoitteilla ohjataan rakennusalueen suunnittelijat mahdollistamaan aurinkoenergian hyödyntäminen.
- Toimenpideluvan tarve asemakaavassa voidaan muuttaa ilmoitusmenettelyksi
- Julkisissa rakennuksissa, nykyisissä ja tulevaisuudessa, arvioidaan aina aurinkopaneeleiden mahdollisuus.
- Kuntakonsernin tytäryhtiössä ja liikelaitoksissa arvioidaan aurinkoenergian hyödyntämisen mahdollisuus
- Tarjotaan kunnan kiinteistöjen kattoja aurinkovoimalayrittäjien käyttöön

Aloitteen allekirjoittaneet esittävät, että Laukaan kunta selvittää erilaiset tavat edistää ja ottaa käyttöön aurinkoenergiaa aina kun mahdollista.

Esittelijä Kunnanjohtaja Linda Leinonen

Päätösehdotus Kunnanhallitus antaa vihreiden valtuustoryhmän jättämään valtuustoaloitteeseen seuraavan vastineen:

Uusiutuvien energiamuotojen, kuten aurinkoenergian, vesi- ja tuulivoiman käytön edistäminen kytkeytyy vahvasti ilmastonmuutoksen hillintään, siihen sopeutumiseen sekä käynnissä olevaan energiakriisiin. Kunnat ovat avainasemassa, kun Suomi pyrkii hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Ne toimivat paikallisen ja alueellisen ilmastotyön alustoina, mahdollistajina, vauhdittajina ja katalysaattoreina. Kunnille on tärkeää vähentää omia päästöjään, mutta myös myötävaikuttaa alueensa muiden toimijoiden päästövähennyksiä.

Tähän työhön kunnilla on ohjauskeinoina mm. velvoitteet, taloudellinen ohjaus, viestintä ja palvelumuotoilu.

Asemakaavoitus:

Laukaan kunnan asemakaavojen suunnittelussa pohditaan kortteleiden ja tonttien sijoittelua suhteessa mm. ilmansuuntiin ja sitä kautta tonttien aurinkoisuuteen ja aurinkoenergian hyödyntämiseen. Kaavamääräyksiin on silti melko väljästi määritelty rakennuksen sijoittuminen tontin rakennusalueelle tai rakennuksen harjansuunta, koska väljemmät määräykset on koettu rakentajalle paremmaksi vaihtoehdoksi toteuttaa rakennus haluamallaan tavalla ja siten esim. aurinkoenergian keräämistä ja käyttöä edistävät ratkaisut ovat jääneet rakentajan ratkaistavaksi. Uusien alueiden, mm. Kuhankosken ja Pernasaaren asemakaavaan, on tulossa suosituksia aurinkoenergian hyödyntämisestä sekä aurinkokeräimien sovittamisesta rakennusmassaan, mutta ehdottomia määräyksiä aurinkoenergian hyödyntämisestä ei pientalorakentamiseen olla tällä hetkellä antamassa. Ilmastokriteerit ovat kuitenkin tiukkenemassa, jolloin tiukkeneminen tulee ajan saatossa näkymään myös määräyksinä kaavakartoilla.

Myös suurten, hehtaarien kokoisten aurinkovoimaloiden määrän arvoidaan lisääntyvän tulevaisuudessa, mutta vielä ei tällaisia hankkeita ole Laukaan kunnan alueelle hakeutunut. Niiden sijainti tullaan tarkastelemaan ympäröivä maankäyttö huomoiden, mutta lähtökohtaisesti niiden toteuttamista edistetään mm. sujuvilla lupakäytänteillä.

Maankäyttösopimukset:

Maankäyttösopimuksia Laukaan kunnassa tehdään verrattain vähän. Perinteisen muotoisella, MRL 12-luvun (Kunnalle yhdyskuntarakentamisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen) mukaisella sopimuksella sovitaan pääsääntöisesti yhdyskuntarakentamisen kustannusten jakautumisesta maanomistajan ja kunnan välillä sekä mahdollisista kehittämiskorvauksista. Sopimuksessa ei yleensä oteta kantaa itse rakentamisen toteuttamiseen eikä sitä kautta energiaratkaisuihin.

Rakennuspaikan luovuttaminen:

Kunta luovuttamat rakennuspaikat ovat pääasiassa pientalotontteja. Maavuokra- tai tontinluovutusehtoihin on mahdollista kirjata ilmasto- tai energiakriteereitä, jotka vuokraaja tai ostaja on veloitettu toteuttamaan. Tällaisten ehtojen kirjaaminen tulee kuitenkin olla kytköksissä asemakaavassa annettuihin suosituksiin ja määräyksiin esim. aurinkoenergian keräämisestä, jolloin veloitteiden toteuttamisen edellytykset on tarkasteltu ja ohjattu kaavaprosessin aikana. Esimerkiksi suunnittelussa olevan Vuonteen kiertotalouskylän tontinluovutusehtoihin on luontevaa kirjata veloitteita ja laatutavoitteita, jotka liittyvät ekologiseen rakentamiseen ja uusituvan energian käyttämiseen.

Rakennusjärjestys:

Nykyisen rakennusjärjestyksen mukaan aurinkopaneelien asentaminen edellyttää toimenpidelupaa asemakaava-alueella silloin, kun niillä on vaikutusta taajamakuvaan ja katunäkymään (esim. paneelit asennetaan kadun puoleiseen julkisivuun). Muilla alueilla aurinkopaneelit eivät edellytä julkisivutoimenpiteen lupamenettelyä. Erillisenä rakennelmana aurinkovoimalat vaativat luvan, joka määräytyy voimalan koon mukaan ilmoitusmenettelystä rakennuslupa.

Uuteen rakentamislakiin on esitetty mm. ilmoitusmenettelyn poistamista sekä toimenpideluvan ja rakennuslupan korvaamista rakentamisluvalla. Lisäksi lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnystä on esitetty nostettavaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että uuden lain puitteissa isot aurinkoenergiavoimalat tulee

luvitettavaksi rakentamisluvalla. Laukaan kunnan rakennusjärjestys tullaan tarvittavilta osin tarkastelemaan uuden lainsäädännön voimaan tulon jälkeen pyrkien ohjaamaan ja edistämään aurinkoenergian hyödyntämistä.

Kunnan ja kuntakonsernin kiinteistöt:

Laukaan kunta on allekirjoittanut Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen vuonna 2008, joka osaltaan asettaa kunnalle tavoitteita energian tehokkaammasta käytöstä sekä ohjaa uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämiseen kunnan omistamissa kiinteistöissä. Kunnan sekä kunnan tytäryhtiöiden talonrakennusinvestointien hankesuunnitteluvaiheessa lukitaan rakennushankkeelle asetettavat tavoitteet sekä määritellään eri selvitysten ja tutkimusten keinoin muun muassa energiatuotantoon liittyvät ratkaisut. Yhtenä selvittävänä kokonaisuutena on aurinkoenergian hyödyntämisen mahdollisuudet sekä aurinkovoimaloiden tekninen toteutus, hankinta- ja elinkaarikustannukset. Joissain aiemmissa hankkeissa on selvitysten ja tarkastelujen jälkeen päädytty hylkäämään aurinkoenergian hyödyntämiseen liittyvät ratkaisut joko kustannus- tai soveltuvuusongelmien syistä. On kuitenkin huomioitava, että aurinkoenergiajärjestelmät ja –laitokset sekä niiden hinnoittelu kehittyvät jatkuvasti.

Aurinkoenergiajärjestelmän on palveltava ensisijaisesti rakennettavan kiinteistön tarpeita ja vasta toissijaisesti tuotettava energiaa markkinoille. Viimeisimpinä kohteina, joissa aurinkovoimala on todettu kannattavaksi investoinniksi ovat Satavuon koulu ja Niemen asunnot. Kirkonkylän koulunmäen uudishankkeissa sekä Vihtavuoren koulukeskuksen hankkeessa rakennusten suunnittelussa ja toteutuksessa on varauduttu aurinkoenergiajärjestelmien jälkihankintaan. Tämä on huomioitu mm. sähköjärjestelmien ja vesikatolle sijoitettujen varausten suunnittelussa ja toteutuksessa.

Aloitteessa esitetty toimintamalli, jossa kunta tarjoaisi omistamiensa rakennusten kattopintoja aurinkovoimalayrittäjien käyttöön on mielenkiintoinen ehdotus ja avaus. Kuntaan ei ole asian johdosta oltu yhtyedystä, jonka vuoksi sitä ole vielä erikseen selvitetty eikä siihen ole varauduttu. Lähtökohtaisesti esitettyyn toimintatapaan suhtaudutaan myönteisesti ja asiaa on mahdollista tarkastella tarkemmin mahdollisten yksityisen toimijoiden kanssa.

Yhteenveto:

Laukaan kunnassa tehdään jo nyt monilla sektoreilla ilmastotyötä ja mahdollistetaan esimerkiksi uusiutuvan energian tuottamista. Kunnan ilmastotyön tavoitteellisuutta tullaan edistämään myös kuntastrategian ja uudistuvan lainsäädännön myötä mm. ilmastosuunnitelman laatimisella.

Aurinkoenergian hyödyntämistä edistetään suunnittelulla ja suosituksilla, mutta tiukkoja määräyksiä ja ehtoja ei tulla tässä hetkessä asemakaavamääräyksiin tai luovutusasiakirjoihin asettamaan. Määräyksiä ja luovutusehtoja voidaan kuitenkin tiukentaa lainsäädännön tuomien edellytysten tai toteutettavalle alueelle asetettujen tavoitteiden vuoksi.

Aurinkoenergian hyödyntämistä tarkastellaan kunnan ja kunnan tytäryhtiöiden hankesuunnittelussa eri näkökulmista energiaratkaisuja pohdittaessa. Energiaratkaisuista valitaan kulloiseenkin hankkeeseen sopivin vaihtoehto. Aurinkoenergian jälkihankintaan varaudutaan suunnittelussa ja varustelussa.

Päätös

Kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.

